

Zet school en verpleeghuis open voor de buurt

In achterstandswijken worden driftig woningen vernieuwd. Maar om het sociale isolement te doorbreken, moeten er meer plekken komen om elkaar te ontmoeten.

PUBLIEKE RUIMTE

Hettie Willemse

Het leven in de stad is gericht op het individu. Collectiviteit verschaalt. Lange tijd dachten wij dit te compenseren in de openbare ruimte als plek ván en vóór iedereen. Helaas gebeurt het tegenovergestelde: groepen eigenen zich specifieke plekken toe, die door anderen gemeden worden.

Jongens trappen op het ene plein en balletje, waar hun ouders zich niet laten zien. Ouderen treffen elkaar in eigen centra, onbekend en veilig voor buiten. Winkelcentra staan met de rug naar de wijk: zwarte gaten na sluitingstijd. Zo ontstaan niemandslanden of plekken die alleen specifieke groepen aantrekken. Plekken waar alle

groepen in de samenleving gebruik van maken, men elkaar spontaan ontmoet, ervaringen en indrukken deelt, zijn boekenwijsheid.

De best bezochte 'openbare' ruimten, zoals de Beverwijkse Bazar, Batavia Stad (Lelystad) of het Kwakoeestival (Amsterdam Zuidoost) zijn niet voor niets gericht op bepaalde doelgroepen. Organiseren wij het niet anders, dan verliezen steden en woonbuurten hun sociale ontmoetingsruimte. Dit is maatschappelijk en economisch onverantwoord.

Zonder ontmoetingen valt de bodem onder het integratieproces weg: samen leren leven met anderen. Scholing en beheersing van de Nederlandse taal – de twee geboden van het integratieproces – komen tot stand in de ontmoeting met anderen. Ontmoeten werkt mentaal en fysiek preventief op de gezondheid en is een must voor de toekomst van jong en oud.

Ontmoetingen kunnen geënsce-neerd worden. Noem het: sociale ontmoetingsplaatsen op functionele gronden. Dat kan, door alledaagse voorzieningen – commercieel én maatschappelijk – in tijd en plaats met elkaar te verstrengelen.

Uit twee voorbeelden blijkt hoe dat kan werken. Scholen kunnen na schooltijd de 'tweede voorstelling' la-

ten beginnen. De gymzaal wordt 's avonds door een commerciële ondernemer geëxploiteerd voor sportactiviteiten, het schoolplein voor buitenactiviteiten. Zo wordt het nijpende tekort aan speelplekken en sportfaciliteiten opgelost. Het schoolbestuur kan neveninkomsten genereren. En bovenal treffen verschillende groepen – sportliefhebbers, kinderen, ouders elkaar op 'functionele gronden'. Inge-wikkeld? Nee. Geef de gymzaal een

door toeloop en exploitatie van buiten levendig en rendabel. Zoals Jamie Oliver erin slaagt in zijn restaurant Fifteen sociale met commerciële doeleinden te verstrengelen. Zet een menukaart buiten. Laat jong en oud uit de wijk elkaar vinden onder het genot van een hapje en drankje of een fitnessprogramma. Zoek combinaties met scholen, theaters, sport en studentenvoorzieningen. Maak er een attractie van.

Minister Dekker (volkshuisvesting) legt, samen met gemeenten en woningcorporaties, prioriteit bij 56 achterstandswijken in Nederland. In deze stadsdelen voltrekt zich Scheffers multiculturele drama, voldoet de woningvoorraad niet meer, verloedert de openbare ruimte, is sprake van onveiligheid, hebben bewoners een lagere sociaal-economische status en slechtere gezondheid en leven zij meer dan elders in een sociaal isolement. Sociale, fysieke en economische investeringen worden weliswaar gebundeld, maar het primaat blijft liggen bij de sloop, nieuwbouw en renovatie van woningen.

Investeringen in de openbare ruimte en in sociale ontmoetingsplaatsen blijven achter. Uiteraard is het bouwen van eigentijdse ontmoetingsplaatsen geen panacee. Maar de aanpak van

het sociaal isolement en de eigentijdse invulling van nieuwe vormen van collectiviteit kunnen geen langer uitstel dulden, nu de eenzijdige naoorlogse nieuwbouwwijken niet zo duurzaam blijken te zijn.

Uit investeringen is ook winst te halen. Zowel de overheid, private partijen als de filantropische fondsensector zijn aan zet. De rijksoverheid moet zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen door via een stimuleringsregeling of een belastingvoordeel de bouw van dergelijke ontmoetingsplaatsen te stimuleren en de eerste exploitatieperiode te overbruggen.

De lokale overheid kan de grond voor een lagere grondprijs aanbieden, op voorwaarde dat bedrijven en instellingen de exploitatie voor een aantal jaren verzekeren. De filantropische sector, die in betekenis enorm groeit, zou zich voor zulke nieuwe ontmoetingsplaatsen moeten gaan inzetten. De fysiek-ruimtelijke en sociaal-economische sector treffen elkaar dan niet langer in analyses; zij ontmoeten elkaar op de bouwplaats.

Guido Wallagh werkt bij De Lijn, bureau voor ruimtelijke ordening en volkshuisvesting en Hetti Willemse bij Publicarea, bureau voor beleid en management in het publieke domein. Ze zijn lid van de Amsterdamse Raad voor de Stadsontwikkeling.

Stad verliest sociale ontmoetingsruimte

zelfstandige ingang naar de straat, zodat de sporters niet gaan spoken door het gehele schoolgebouw.

Zoiets kan ook in de zorg. Ondanks de modernisering zijn verzorgings- en verpleeghuizen of woonzorgcentra nog vrij autarkisch van opzet. Als het niet noodzakelijk is, kom je er niet. Zorg daarom dat voorzieningen als het restaurant, fysiotherapie, winkel en de kapper aan de straatzijde zichtbaar voor iedereen worden. Maak deze

Internationale opinie

Amerika verwickeld in tweede Burgeroorlog

Bij de presidentsverkiezingen van 2000 waren de Verenigde Staten vrijwel 50-50 verdeeld. Het heeft er veel van weg dat ook volgende week dinsdag het kiezersvolk in twee gelijke delen wordt gesplitst. Robert Steinbock, staatsrecht-

„En dus hebben we 'rode staten' (Republikeins) en 'blauwe staten' (Democratisch), die deel uitmaken van dezelfde natie, maar met enorme verschillen. De plattelands individualisten stemmen op Bush, de stadse filosofen tegen Bush en dus op Kerry. Toch zijn ze beiden Amerika, net als tijdens de Bur-

en dus verzon Bill Clinton tijdens de campagne van 1992 een truc. Hij meldde zich bij MTV, beantwoordde er wat vrijpostige vragen zoals over zijn ondergoed – een slip, geen boxer – en speelde er een deuntje op de saxofoon. Hij zat gebeiteld bij jong Amerika. Ruben Navarette heeft in de Seattle

de katholieke kerk sterk verankerd is en de evangelikalen ook terrein hebben gewonnen. Daschle is met zijn liberale opvattingen de gebeten hond en de Republikeinen maken daar gretig gebruik van. Van kansels wordt de banvloek over Daschle uitgesproken en via internet en in de media wordt de toon